
Obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Ochrona Zabytków 13/1-4 (48-51), 92-94

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wierzchnia wielkości 4 m², stanowiąca zachodnią i północną część sklepienia nad wyższym poziomem — piętrem — lochu. Po wyeksplorowaniu gruzu z niższego poziomu do głębokości 225 cm okazało się, że w całości zachowane były tylko dwie ściany tj. zachodnia i północna, oraz część sklepienia (Ryc. 5). U dołu wystąpiły jeszcze resztki ściany południowej i wschodniej tworząc razem przestrzeń w rzucie poziomym kwadratową o bokach około 142—144 cm. Eksploracji wnętrza lochu nie ukończyliśmy z przyczyn wyżej podanych. Loch wypełniały przede wszystkim cegły oraz ich ułamki, nieco ceramiki i kafli glazurowanych. Ceramika, cegły i kafle pochodzą ze średniowiecza, głównie zapewne z XIV w. Całkowite zniszczenie wieży i zasypanie gruzem lochu nastąpiło chyba dopiero w czasach nowożytnych, a spowodowane zostało rozbiórką dokonaną przez miejscową ludność dla użytkowania cegieł.

Cegły użyte do budowy zamku posiadają wymiary 33 × 16 × 9 cm.

G. Mikołajczyk

KRONIKA

OBCHODY TYŚIĄCLECIA PAŃSTWA POLSKIEGO

Ogólnopolskie obchody Tyśiąclecia Państwa Polskiego zainaugurowały sesja naukowa i wystawa, poświęcone początkom Państwa Polskiego. Sesję, która odbyła się w dniach 21—23 czerwca 1960 w Pałacu Staszica w Warszawie, zorganizowały Polska Akademia Nauk i Komitet Obchodów Tyśiąclecia Państwa Polskiego. Obrady otworzył prof. dr T. Kotarbiński — prezes PAN; na program sesji złożyło się szereg referatów, wśród nich prof. dr A. Gieysztor i prof. dr W. Hensla „Podstawy dziejowe kultury polskiej” i prof. dr J. Zachwatowicza „Polska architektura monumentalna w X i XI wieku”. Z programem sesji związane było otwarcie przez Przewodniczącą Rady

Państwa A. Zawadzkiego w dniu 23 czerwca 1960 wystawy: „Początki Państwa Polskiego” w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Scenariusz został przygotowany zbiorowo przez pracowników Muzeum, pod kierunkiem dyrektora PMA i komisarza wystawy, prof. dr Z. Rajewskiego i dr St. Trawkowskiego przy konsultacji naukowej prof. dr A. Gieysztor, prof. dr W. Hensla i prof. dr K. Majewskiego; głównym projektantem wystawy był Cz. Wielhorski. Wystawa będzie otwarta w okresie najbliższych dwu lat.

Ryc. 1. Wystawa „Początki Państwa Polskiego” w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, sala 1. piętra z ekspozycją przedstawienia Mieszka II (wg miniatury) oraz koronacyjnej „włóczni św. Maurycego” (Fot. T. Biniewski)

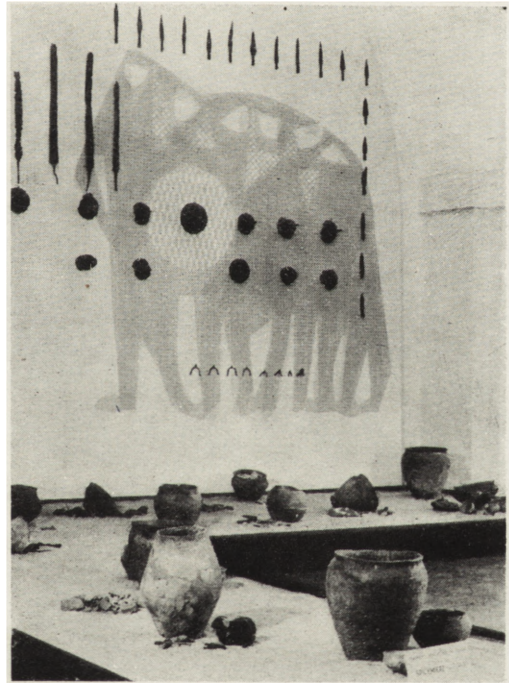
W ramach obchodów „Tyśiąclecia” zorganizowano w szeregu muzeów wystawy i ekspozycje związane tematycznie z początkami Państwa Polskiego i 550 rocznicą bitwy grunwaldzkiej. Na polach grunwaldzkich otwarta została w sali wystawowej, wybudowanej u stóp pomnika, wystawa poświęcona upamiętnieniu bitwy.

Ryc. 2. Wystawa „Początki Państwa Polskiego” w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, sala parteru z ekspozycją kolumny ze Strzelna, XII w. (Fot. T. Biniewski)

Wystawę zorganizowało Muzeum Historyczne w Warszawie i Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków; scenariusz wystawy opracowali prof. dr Kuczyński i płk. Koniczny, oprawę plastyczną projektował inż. Cęneckiewicz. W Muzeum w Olsztynie miała miejsce wystawa „Grunwald w plastyce” zorganizowana przez Muzeum Narodowe w Warszawie. W Muzeum Narodowym w Krakowie została otwarta dnia 15 lipca 1960 wystawa grunwaldzka, przygotowana pod kierunkiem prof. dr Z. Bocheńskiego. O zbliżonej tematyce zorganizowano wystawę na zamku w Malborku, poświęconą dziejom zamku i walk polsko-krzyżackich, która została otwarta dnia 24 lipca 1960. Autorem jej scenariusza był prof. dr K. Górski. Pośród wystaw z okazji rocznicy bitwy pod Grunwaldem zanotować można ekspozycję w Muzeum Polskim w Chicago, zorganizowaną przy współpracy z Towarzystwem Łączności z Polakami Zagranicą „Polonia”. W wielu muzeach regionalnych odbyły się wystawy związane tematycznie z dziejami i kulturą Polski najstarszej. W Muzeum Górnośląskim w Bytomiu otwarto dnia 7 maja 1960

wystawę: „Kultura śląska za pierwszych Piastów”, której scenariusz został opracowany przez mgr J. Szydłowskiego. Otwarta dnia 9 marca 1960 wystawa archeologiczna w Muzeum Regionalnym w Częstochowie związana była z konferencją archeologiczną pod przewodnictwem prof. dr W. Hensla, która zainaugurowała obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego na tamtym terenie. Dnia 22 lipca 1960 r. otwarta została w Gnieźnie (oddział Muzeum Archeologicznego w Poznaniu) wystawa: „Ziemia gnieźnieńska w okresie powstania Państwa Polskiego” według scenariusza mgr. G. Mikołajczyk. Muzeum w Przemyślu zorganizowało ekspozycję „Stary Przemyśl — miasto tysiąclecia”, która łączyła się z inauguracją obchodów „Tysiąclecia” w dniu 5 kwietnia 1960. Podobny charakter miała otwarta 1 maja 1960 wystawa „Włocławek przed tysiącem lat” w Muzeum Kujawskim we Włocławku, obrazująca wyniki badań archeologicznych prowadzonych

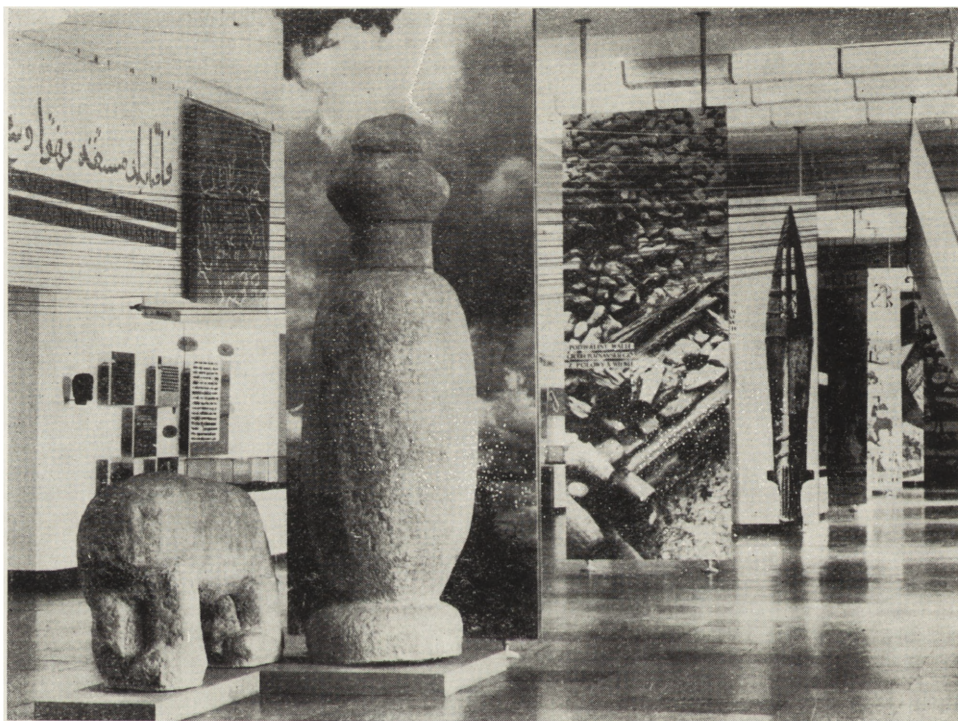

Ryc. 3. Wystawa „Początki Państwa Polskiego” w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, sala parterowa z ekspozycją cmentarzyska ze Spiczycierza II—IV w. n. e. (Fot. T. Biniewski)

w okresie ostatnich kilku lat. Zanotowane niektóre ekspozycje, związane z obchodami „Millenium” uzupełnić należy wspomnieniem wystawy objazdowej „Początki Państwa Polskiego”, zorganizowanej staraniem Stowarzyszenia Historyków Sztuki; komentarz do tej wystawy opracowany przez mgr H. Ziółkowską został wydany przez Wydawnictwo „Arkady”.

Z obchodami Tysiąclecia Państwa Polskiego związane są liczne zamierzenia i prace konserwatorskie. Decyzją Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków zostaną otoczone opieką i, po wykonaniu od-

powiednich prac konserwatorskich, szeroko udostępnione najcenniejsze pomniki Tysiąclecia; w ich pierwszym rzędzie znalazły się: palatium i rotunda na Ostrowiu jeziora Lednicy, grodzisko w Gieczu, odkryte relikty zabytkowe w Tumie pod Łęczycą i ośrodek górniczy w Krzemionkach Opatowskich. Ponadto szereg prac konserwatorskich podejmowanych jest w ramach obchodów „Tysiąclecia”, jak np. na terenie woj. gdańskiego odbudowa zabytków w Elblągu, zamków w Malborku i Gniewie, „żurawia” portowego w Gdańsku i pałacu opatów w Oliwie.

Ryc. 4. Wystawa „Początki Państwa Polskiego” w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, sala 1. piętra z ekspozycją rzeźb kamiennych z góry Sobótki na Śląsku (Fot. T. Biniewski)

POSIEDZENIA — KONFERENCJE — ZJAZDY

W dniach 4—5 grudnia 1959 odbyła się w Przemyślu jubileuszowa sesja naukowa poświęcona pięćdziesięcioleciu istnienia Przemyskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (1909—1959).

Sesję zorganizowało Muzeum w Przemyślu i Towarzystwo Przyjaciół Nauk, a na jej program złożyło się szereg referatów, poświęconych głównie historii ziemi przemysko-sanockiej oraz wstępny referat dr F. Persowskiego „50 lat działalności Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu”.